Verbum.
Nomen.
Aduerbiũ.
Pronomen.
Dictio
Præpositio.
Interiectio.
Coniũctio.
Syllaba
Litera:
Grammatica:-

Ad clarissimam dominā Mariam Iffantem, Ioannis Tertij Portugalliæ Regis filiam, in grāmatices rudimenta. Ioannis de Barros præfatio,

SI Philippus ille Macedonum imperator, præcellentissima Iffans dnā, nr̄a, ad Aristotelem de ortu Alexādri filij sui scribens, plurimum se gratulari dicebat ꝙ illius temporibus natus extitisset, qui illum in præceptorem habere posset. Quanto magis (inquam) me gloriari oportet, cui ægregia quadam sorte datum est, vt potentissimi Regis patris tui iussu, in artificem delectus sim, qui prima tradere literarum elementa, quibus tum principem fratrem, tum & Celsitudinem tuam edoceri contigit. Verū enimuero quanto maior gloria, & decus mihi esset

immortale; si vt ipse hæc humilia præcepta composui, ita & meo ex ore ea vobis instillare daretur, Quanquam neque ob hoc quod ad meam (inquam) laudem attinet, quidquam valde deperdam. Namque architectus qui nauem compingit, tametsi ipse eius clauum non regat, temonique non præsideat, sed ea cura nauis gubernatori incumbat, haud tamen ob eam rem manuum suarum fructum, honoremque amittit, Ita licet tenuis omnino sit gloria, quam meo ex hoc tenui labore promerear, non ignaua tamen manet spes, quod in monumentis hominum illorum qui aliquid de rebus humanis bene meruere, portiunculam quandam habeã, ea ex parte quod Celsitudo tua hanc lucubrationem, &

nostram æquo, bonoque animo.

tulit, & hilari nec ingra

ta frente suscepit.

Prima declinatio.

a, æ, æ, am, a, a

æ, arum, is, as, æ, is

Secunda declinatio.

us, i, o, um, e, o

i, orum, is, os, i, is

Tertia declinatio.

o, is, i, em, o, e

es, um, ibus, es, es, ib9

Quarta declinatio.

us, us, ui, um, us, u

us, uum, ibus, us, us, ib9

Quinta declinatio.

es, ei, ei, em, es, e

es, erum, ebus, es, es, eb9

Dĩo
S_æ
P_is
Accto
S am
P_as
Vto
S_a
P_æ
Abto
S_a
I_is.
Gio
S_æ
P_arũ
S
P.
Ntõ. a——æ

Prima Nominis declinatio.

a. as. es. am. e.

Singularis Numer9.		Pluralis. Numerus.	
Ntõ	a.	Ntõ	æ
Gtõ	æ.	Gtõ	arum.
Dtõ		Dtõ	
Acc̃to	am.	Acc̃to	as.
Vtõ		Vtõ	
Ablt̃o	a.	Ablt̃o	is.

Secunda. er. ir. ur. us. um.

Sin. Nu.		Plu. Nu.	
Ntõ	us.	Ntõ	i.
Gtõ	i.	Gtõ	orũ.
Dtõ	o.	Dtõ	
Acc̃to	um.	Acc̃to	os.
Vtõ	e.	Vtõ	
Abltõ		Ablt̃o	is.

Tertia. a. e. o. c. l. n. r. s. t. x.

Sin. Nu.		Plu. Nu.	
Ntõ	o.	Ntõ	es.
Gtõ	is.	Gtõ	um.
Dtõ	i.	Dtõ	
Acc̃to	em.	Acc̃to	es
Vtõ		Vctõ	
Ablt̃o	e.	Abltõ	ibus.

Sin. Nu. Quarta declinatio. us. u. Plu. Nu.

Sin. Nu.		Plu. Nu.	
Ntō	us.	Ntō	us.
Gtō		Gtō	uum.
Dtō	ui.	Dtō	
Acctō	um.	Acctō	us
Vtō		Vtō	
Abltō	u.	Abltō	ibus.

Sin. Nu. Quinta declinatio. es. Plu. Nu.

Sin. Nu.		Plu. Nu.	
Ntō	es.	Ntō	es.
Gtō	ei.	Gtō	erum.
Dtō		Dtō	
Acctō	em.	Acctō	es.
Vtō		Vtō.	
Abltō	e.	Abltō	ebus.

Alia declinationum formula.

Prima declinatio.

	Ntō	Gtō	Acctō	Acctō	Vtō	Abltō.
S.	a.	æ.	æ.	am.	a.	a
P.	æ.	arum.	is.	as.	æ.	is.

Sin. Nu. ❡Secunda declinatio. Plu. Nu.

	Ntõ	Gtõ	Dtõ	Acctõ	Vtõ	Abltõ
S.	us.	i.	o.	um.	e.	o.
P.	i.	orum.	is.	os.	i.	is.

Sin. Nu. ❡Tertia declinatio. Plu. Nu.

	Ntõ.	Gtõ.	Dtõ	Acctõ	Vtõ	Abltõ.
S,	o	is.	i.	em.	o.	e.
P,	es.	um.	ibus.	es.	es.	ibus.

Sin. Nu. ❡Quarta declinatio. Plu. Nu.

	Ntõ	Gtõ.	Dtõ	Acctõ	Vtõ	Abltõ.
S,	us.	us.	ui.	um.	us.	u.
P,	us	uum.	ibus.	us.	us.	ibus.

Sin. Nu. ❡Quinta declinatio. Plu. Nu.

	Ntõ.	Gtõ	Dtõ	Acctõ	Vtõ	Abltõ.
S,	es.	ei.	ei.	em.	es.	e.
P,	es.	erum.	ebus.	es.	es.	ebus.

❡Adiectiua Primæ & Secundæ declinationis.

	Ntõ	Gtõ.	Dtõ	Acctõ	Vctõ.	Abltõ.
S	us.	i.	o.	um.	e.	o.
	a.	æ.	æ.	am.	a.	a.
	um.	i.	o.	um.	um.	o.

	Ntó.	Gtó.	Dtó.	Acctó.	Vtó.	Abltó.
P.	i	orũ.	is	os.	i.	is.
	æ	arũ.	is	as.	æ	is.
	a.	orũ.	is	a.	a.	is.

Adiectiua Tertiæ.

	Ntó.	Gtó.	Dtó.	Acctó.	Vtó.	Abltó.
S.	ens.	is.	i.	em. ens.	ens	e. i.
	is. e.	is.	i.	em. e.	is. e.	i.
	or. vs.	is.	i.	em. vs.	or. vs.	e. i.
	er. is. e.	is.	i.	em. e.	er. is. e.	i.
P.	es. ia.	iũ. ũ.	ibus.	es. ia.	es. ia.	ibus.
	es. ia.	iũ	ibus.	es. ia.	es. ia.	ibus.
	res. ora.	orũ.	ibus.	res. ora.	res. ora.	ibus.

Nomina irregularia.

	Ntó.	Gtó.	Dtó.	Acctó.	Vtó.	Abltó.
S.	Domus.	us. i.	ui.	um.	us.	o.
P.	us.	orũ. uũ.	ibus.	os. us.	us.	ibus.
S.	Plus.	ris.	i.	us.	us.	i.
P.	res. ra.	ium.	ibus.	res. ra.	res. ra.	ibus.

	Ntó.	Gtó.	Dtó.	Acctó.	Vtó.	Abltó.
P.	o	orũ.	obus.	os. o.	o	obus.
	æ.	arũ.	abus.	as.	æ.	abus.
	o.	orũ	obus.	o.	o	obus.

Declinationũ regulæ.

Nomina neutri generis faciunt accusatiuum & vocatiuum similem nominatiuo in vtroqȝ numero. & in plurali semper habent . a .

De Prima declinatione.

Datiuus & Abltũs plurales exeunt in —— is.

Sed. Dea. Filia. Equa. Mula. Nata. Liberta. Duo & ãbo. in . —— abus.

De Secunda declinatione.

Vtũs Secũdæ similis ẽ ntõ. dũ exit in. er. ir. ur. um.

Si Ntũs est —— vs. / ius. —— habet —— e. / i.

Seruant vs. Deus. Populus. Agnus. Fluuius.

De Tertia declinatione.

Accusatiuus exit in —— em.

Sed —
Buris. Peluis. Sitis. Tussis. —— im.
Febris. Puppis. Restis. Securis. Turris. —— em. / im.

De Abltõ singulari.

Nomina —
Adiectiua in . x. Participia i.ns. Cõposita a Caput. Cõparatiua ĩ or. & vs. hñtia cõsonãtes ãte. is. desinẽtia ĩ ẽ. et in ĩ actõ. Vbalia ĩ trix. —— e. / im. / i.

Nomina. { In .e. al. & ar. finita. Mēsiū in .er. / Adiectiua in .er. & .is. In .as gētilia. / quorū accusatiui tantū per .im. faciūt } in .i.

¶ Sed. Gausape. præsepe. Soracte. præneste. Sal. Far. in —— e.

¶ De Gtō Plurali.

Genitiuus pluralis. exit in —— um.

¶ Sed noīa { Quorum abltūs habet. i. finita in recto. in .ns. rs. & verbalia in .trix. in .as. latina. in .es. & is nō crescētia ī gtō. } iū.

¶ At memor. Strigil. Serpens. Torrens, Bidēs. Cohors. Vates. Indoles. Soboles. Canis. Panis. } in — ū.

¶ Pronominis Prima declinatio.

¶ Prima Persona.

¶ Singularis nu.		¶ Pluralis. Nume.	
Ntō.	ego.	Ntō.	nos.
Gtō,	mei.	Gtō.	nostrū. nostri.
Dtō.	mihi. mi.	Dtō.	nobis
Acctō.	me	Acctō.	nos:
Vtō.		Vtō.	nos
Abltō.	me.	Abltō.	nobis.

¶ Secunda Persona.

¶ Singularis Nu.		¶ Pluralis Nu.	
Ntõ.	tu.	Ntõ.	nos
Gtõ.	tui.	Gtõ.	vestrũ. vr̃i.
Dtõ.	tibi.	Dtõ.	vobis.
Acctõ.	te.	Acctõ.	nos.
Vtõ.		Vtõ.	nos.
Abltõ.	te.	Abltõ.	vobis.

Tertia Persona.

¶ Singularis Nu.		¶ Pluralis Nu.
Gtõ.	sui.	Perinde se habet in plurali.
Dtõ.	sibi.	
Acctõ.	se	
Abltõ.	se.	

¶ Secunda Pronominis declinatio.

	Ntõ.	Gtõ.	Dtõ.	Acctõ.	Vtõ.	Abltõ.
S.	hic.	huius.	huic.	hunc.		hoc.
	hæc.	huius.	huic.	hanc.		hac.
	hoc.	huius.	huic.	hoc.		hoc.
P.	hi.	horum.	his.	hos.		his.
	hæ.	harum.	his.	has.		his.
	hæc	horum.	his.	hæc.		his.

	Ntō.	Gtō.	Dtō.	Acctō.	Vtō.	Abltō.
	iſte.			iſtum		iſto.
S.	iſta.	iſtius.	iſti	iſtam.		iſta.
	iſtud.			iſtud.		iſto.
	iſti	iſtorū		iſtos.		
P.	iſtæ	iſtarū	iſtis.	iſtas		iſtis.
	iſta.	iſtorū.		iſta		

Eodem modo ille & Ipſe declinantur.

	Ntó.	Gtō.	Dtó.	Acctó.	Vtó.	Abltó.
	is.			eum		eo.
S.	ea.	eius.	ei.	eam.		ea.
	id.			id.		eo.
	ei. ij.	eorū		eos.		
P.	eæ.	earū	eis. ijs.	eas.		eis. ijs.
	ea.	eorū.		ea.		

Tertia Pronominis declinatio.

	Ntó.	Gtó.	Dtó.	Acctó.	Vtō.	Abltó.
	meus	mei.	meo.	meum.	mi.	meo.
S.	mea.	meæ.	meæ.	meam.	mea.	mea.
	meū.	mei.	meo.	meum.	meū.	meo.
	mei.	meorū.		meos.	mei.	
P.	meæ.	mearū.	meis.	meas.	meæ.	meis.
	mea.	meorū.		mea.	mea.	

Ntō. Tuus tua tuum. / Suus sua suum. / Vester vestra vestrum. — Vocatiuo carent.
Noster .a. um. Vtō o noster .a. um.

Quarta Pronominis declinatio.

	Ntō.	Gtō.	Dtō.	Acctō.	Vtō.	Abltō.
S.	nostras.	atis.	ati.	atē. as.	as.	ate.
P.	nostrates. ia.	ium.	ibus.	es. ia.	es. ia.	ibus.

Sic Vestras sed vtō caret.

Nomina per secūdā declinationē Pronominis declinata.

Ntō. — G. — Dtō.

Vnus. Totus. Vter. / Nullus. Alius. Neuter. / Solus. Alter. Vterq3. — ius. — i. — Cętera vt bonus. / bona. / bonum.

	Ntō.	Gtō.	Dtō.	Accto.	Vtō.	Abltō.
S.	quis. qui. / quæ. / quod quid.	cuius.	cui	quem. / quam. / quod. q̊d.		quo. / qua. / q̊. qui.
P.	qui / quæ. / quæ.	q̊rum. / quarū. / q̊rum.	quis. q̊b⁹.	quos. / quas. / quæ		quis. quib⁹.

Coniugatio verbi Sum. es. fui.

Sin. nu. — Preſens tempꝰ — Plu. nu.

Ind.	Sum.	es.	eſt.	ſumus.	eſtis.	ſunt.
Imp.		es. ſis	ſit.	ſimus	eſte. ſitis.	ſint.
Opt.	eſſem.	eſſes.	eſſet	eſſemus.	eſſetis.	eſſēt.
Sub.	ſim	ſis.	ſit	ſimus.	ſitis	ſint.
Infi.	eſſe.					

Sin. Nu. — Præte. imper. — Plu. Nu.

Ind.	eram.	eras.	erat.	eramꝰ	eratis.	erāt.
Opt. Sub.	eſſem.	eſſes.	eſſet.	eſſemꝰ	eſſetis.	eſſēt.

Sin. Nu. — Præte. perfect. — Plu. Nu.

Ind	fui.	iſti.	it.	fuimus.	iſtis.	erūt. ere.
opt. Sub.	fuerim.	eris.	erit.	erimus.	ritis.	erint.
Infi.	fuiſſe.					

Sin. Nu. — Præte. pluſ. — Plu. Nu.

Ind.	fueram.	eras.	erat.	eramꝰ	eratis.	erāt.
Op. Sub.	fuiſſem.	iſſes.	iſſet.	iſſemꝰ	iſſetis	iſſēt.

Sin. Nu. — Futurum. — Plu. Nu.

Ind.	ero.	eris.	erit.	erimꝰ	eritis.	erint.
Imp.		eſto. eris.	to. rit.	fuerimꝰ	eſtote. itis.	ſūto. erīt.
Opt.	fuero.	eris.	erit.	fuerimꝰ	eritis.	erint.
Sub.	fuero.	eris.	erit.	erimus.	eritis.	erint.
Infi.	fore.	futurum.				

Sum es. fui. ens. futurus.
futurum.
Fore.
futur.
Prę.plus.
Fuisse. es. et.
mꝰ. tis. issent.
Fuerã. as. at.
mꝰ. tis. erãt.
Fuero. ris. it
rimꝰ. tis. rit.
Fuero. ris. it
rimꝰ. tis. rit.
Sub.
infi.
Ero. eris. erit.
rimꝰ. ritis. rint.
Opt. Sub.
Indi.
Fueri. ris. rit
mꝰ. tis. erint
Prę. per.
Esto. eris. to.
rit
fuerim.
itis. erit.
Indi.
Imp.
Fuisse.
Esse.
Sim. sis. sit.
mus. tis. sint.
Fui. isti. it.
mꝰ. tis. erũt.
ere.
Indi.
Sub.
Prę. imp.
Indi.
Esse. esses. esset.
mus. tis. essent.
Es. Sis. Sit.
Sim. este. sint.
Sitis
Presens.
Imp.
Esse. esses. esset.
mus. tis. essent.
Erã. eras. erat.
mus. tis. erãt.
Opt. Sub.
Opt.
Indi.
Sum. es. est.
mus. tis. sũt.
Indi.
Tempus
omnia fert. &
longũ omnia
mutat.

De verborum coniugationibus.

		Singularis. Nu.		Presens tempus.	Pluralis. Nu.		
Indi.		Amor.	aris. are.	atur.	amur.	amini	antur.
	1.	Amo.	as.	at.	am?	atis.	ant.
		Doceor.	eris. ere.	etur.	emur.	emini.	entur.
	2.	Doceo.	es.	et.	emus.	etis.	ent.
		legor.	eris. ere	itur.	imur	imini.	untur.
	3.	Lego.	is.	it.	imus.	itis.	unt.
		Audior.	iris. ire	itur	imur.	imini	iuntur.
	4.	Audio.	is.	it.	imus.	itis.	unt.
Imp.			Amare	etur.	emur.	amini.	entur.
	1.		Ama.	et.	emus.	ate.	ent.
			Docere	eatur.	eamur.	eamini.	eantur.
	2.		Doce.	eat.	eamus.	ete.	eant.
			Legere.	atur.	amur.	imini.	antur.
	3.		Lege.	at.	amus.	ite	ant.
			Audire.	iatur.	iamur.	imini.	iantur.
	4.		Audi.	iat.	iamus.	ite.	iant.
Opt.		er.	eris. ere	retur.	remur.	remini.	rentur.
	4.	rem.	res.	ret.	remus.	retis.	rent.
Sub.		Amer.	eris. ere.	etur.	emur.	emini.	entur.
	1.	em.	es.	et.	emus.	etis.	ent.
		ar.	aris. are.	atur.	amur.	amini.	antur.
	234	am.	as.	at.	amus.	atis.	ant.
Infi.		ri.					
	4.	re.					

		Sin. Nu.		Præte. imper.	Plu. Nu.		
Indi.		bar.	baris. are.	batur	bamur.	bamini.	bantur.
	4.	bam.	as.	bat.	bamus.	batis.	bant.
Opt. Sub.		rer.	reris. rere	retur.	remur.	remini.	rentur.
	4.	rem.	res.	ret.	remus.	retis.	rent.

Singularis. Nu. Præte. perfect. Pluralis. Nu.

	Singularis Nu.			Pluralis Nu.		
	tus.sum. fui.	tus. es. fti.	tus.est. fuit.	ti.sum⁹. fuim⁹	ti. estis. fu.	ti. erūt. fu.
Indi.	4. i.	isti.	it.	imus.	istis.	erunt. ere.
Opt.	tus.sim.fu.	tus. sis fu.	tus.sit.fu.	ti.sim⁹ fuerim⁹	ti. sitis. fu.	ti. sint. fu.
Sub.	4. erim	eris.	erit	erimus.	eritis.	erint.
	tum. esse. fuisse.					
Infi.	4. isse.					

Sin. Nu. Præte. plusq̃. Plu. Nu.

	Sin. Nu.			Plu. Nu.		
	tus.erā fuerā	[illegible] fu.	tus.erat. fu.	ti. eram⁹ fu.	ti. eratis. fu.	ti. erāt. fu.
Indi.	4. eram	eras.	erat.	eramus.	eratis	erant.
Opt.	tus.essē fuissē	tus.essēs. fu.	tus esset fu.	ti. essem⁹ fu.	ti essetis. fu.	ti esset fu.
Sub.	4. issem.	isses.	isset.	issem⁹	issetis.	isset.

Sin. Nu. Futurum. Plu. Nu.

		Sin. Nu.			Plu. Nu.		
Indi.		bor.	beris. vel bere	bitur	bimur.	bimini.	buntur.
	1.2.	bo.	bis.	bit.	bimus.	bitis.	bunt.
		ar.	eris. ere.	etur.	emur.	emini.	entur.
	3.4.	am.	es.	et.	emus	etis.	ent.
Imp.			Amator.	ator.	emur.	aminor.	antor.
	1.		amato.	ato.	emus.	atote.	anto.
			Docetor.	etor.	eamur.	eminor.	entur.
	2.		doceto.	eto.	eamus.	etote.	ento.
			itor.	itor.	amur.	iminor.	untor.
	3.4.		ito.	ito.	amus.	itote.	unto.
Opt.		tus.ero. fuero.	t⁹eris. fu.	t⁹erit. fu.	ti. erim⁹ fu.	ti. eritis. fu.	ti. erunt fu.
Sub.	4.	ero.	eris.	erit.	erim⁹.	retis.	rent.
		tum. iri.	dum. esse.				
Infi.	4.	tum. ire. vel. tum. esse.					

tus. dꝰ

4. Gerū. ndi. ndo. ndū. Supina. tū. tu. Parti. ns. Fu. r⁹.

Verbū ĩpsonale p. tertias psoās passiuæ vocis numeri sīglīs coniugatur.

Præ. plusq.
Gerundia. ndi. ndo. ndum.
Supina. tum. tu.
Participia. ns. tus. rus. dus.
t. nt.
isse. mus.
s. tis.
t. nt.
t.cem ti.m⁹
es. etis.
it. ent.
ero. imus
is. itis.
it. int.
t⁹ero. ti.m⁹
is. itis.
Futurũ.
op. Sub.
Præ. pr.
t. nt.
erã. mus.
s. tis.
t. nt.
t⁹erã. ti.m⁹
s. tis.
ato. e. nto.
eto. ea. mus.
ito. a. te.
op. Sub.
ator. e. ntur.
etor. ea. mur.
itor. a. mini.
tũ. ire
t. tũ. ee
tu. iri.
dũ. ee.
Indi.
Imp.
t. nt.
eri. mus.
s. tis.
t. nt.
t⁹ si. ti.m⁹
s. tis.
it. et. nt.
bo. ã. mus.
is. es. tis.
tur. ntur.
bor. ar. mur.
eris. mini.
isse.
tũ. esse.
Indi.
op. Sub.
Inf.
t. nt.
e. a. mus.
s. tis.
tur. ntur.
er. ar. mur.
is. mini.
t. erũt. ere.
i. mus.
sti. stis.
est. nt.
t⁹sui. ti.m⁹
s. tis.
Sub.
Presens.
Indi.
Præ. imper.
t. nt.
re. mus.
s. tis.
tur. ntur
e. r. emur
is. mini.
re.
ri.
Opt.
Inf.
t. nt.
re. mus.
s. tis.
tur. ntur.
rer. mur.
ris. re. mini.
a. e. t. nt.
e. ca. t. mus.
i. iat. te.
a. e. tur. ntur.
e. ca. tur. mur.
i. ia. tur. mini.
Opt. Sub.
Imp.
t nt.
bã mus.
s. tis.
tur. ntur.
bar. mur.
ris. re. mini.
t. nt.
a. e. i. mus.
s. tis.
tur. ntur.
a. e. i. mur.
ris. mini.
Indicatiu⁹.
Indicatiuus.
Tempus edax rerum

Nomina
Ange. Dea. Lite. Coue. nume. Vola.
Quæquã
Angelorum, Virorum, Officiorum viriliũ
Mensium, Ventorum, Fluuiorum.
Et finita in.i. pluralis numeri.
In. o. ol. ul. an. in, on. er. ir. or. es, os. vs.
Habentia. n. ante. is, vel duas consonantes, aut
vnam duplicem. Et quæ non crescunt in gtõ.
Finita in.x. plurium syllabarum. M.
Dearum gentilium, Mulierum, Muliebrium
officiorum. Vrbium, Arborum, Insularum.
Finita in.a. græca in in.e. & vs. In. io. do. go, as,
es, quæ non crescunt in gtõ. In. is. aus. us. ter
tiæ retinentia. u in gtõ. Finita in duabus con
sonantibus. in. s. monosyllaba præcedente con
sonante. In. ax. latina. In ix, ox, ux. In. x.
monosyllaba. F.
Conuenientia maribus & fœminis.
Adiectiua in. is. Composita a verbis
& a Pede, Decore, Colore, & Corpore.
Comparatiua in. or. Aliqua in. os.
vt Sacerdos. Bos. Compos.
Literarum. Fructuum, Lignorum.
Indeclinabilia. Et dictio quæ loco no.
minis ponitur. seu materialiter sumpta.
Et græca in. a. in. e. i. u. c. d. t. al. el. il.
en. um, en. on. per secundam. Ar. ur.
In. us. tertiæ. In. er. significantia fœtus
a b c d e f. terræ. N.
Volucrum quæ sub vna terminatiõe
significant vtrunq; sexum vt Aquila.
Et Ferarum vt Linx. Et Piscium vt P.
Numeralia, a Tribus ad centum.
Adiectiua duarum syllabarum.
In as. gentilia. In. us. adiectiua.
M. F. N.
Quæ quandoq; ponuntur in genere
Masculino, quandoq; in fœminino
q̃ sunt. xxix. vt Anguis. Bubo. Forceps.
A.

Regulæ generales.

ENVS per significatum aut terminationem cognoscitur: & significatum terminationẽ præcedit.

Nomina { Angelorum, Deorũ gentilium. Virorũ, Officiorum virilium. Mensium, Ventorum, Fluuiorum. } —— M,

Nomina { Dearum gentilium, Mulierum, Muliebrium officiorum, Arborũ. Vrbium, Insularum. } —— F

A——

Excipiuntur ex arboribus, Dumus, Rubus, Oleaster. —— M,

Ex Vrbibus finita in vm. aut vr. Comum. Tibur. } —— N

Nomina { Literarum, fructuũ, Lignorum, indeclinabilia, Et dictio materialiter sumpta, & verbum aut Aduerbium loco nõis positum. } —— N

Excipiuntur Ficus. Fructus. —— M.

¶ Et Castanea, Nux, Glans, Iuglãs. —— M.

Nomina { Quæ ad mares & fœminas pertinent. Adiectiua in is. & Composita a Verbis & a Pede, Decore, Colore & Corpore. } M—F

Nomina { Adiectiua sub vna aut duabus aut tribus terminationibus: & Numeralia à quatuor vsq; ad cẽtũ. } M—F—N.

Nomina { Volucrum, Ferarum, Piscium, sexu non certo. vt Aquila. } —— P

Nomina { Quæ ab authoribus alio atq; alio genere vsurpantur. sunt. xxix. Adeps. Aluus. Anguis. Bubo, Cardo. Cortex, Clunis. Dama, Dies in singulari. Finis. Forceps, Funis. Imbrex. linx, Margo, Obex, Pãpinus, Pœnus. Pinus. Puluis. Python, Pumex, Sardonix, Serpẽs. Specus, Scrobs, Scobs, Sylex, Talpa. } A

¶ Regulæ speciales.

NOMINA finita in.

A — prima declinationis. vt Musa. — F.

¶ Excipiuntur græca. vt Planeta. — M.

¶ Et tertiæ declinationis. vt Poema. — N.

E — Substantiua & latina. vt Cubile. — N.

¶ Excipiuntur græca. vt Parasceue. — F.
Et barbara, vt Niniue.

¶ Sed quædam vt Tempe. — N.

I, — Vt Sinapi. — N.

¶ Excipiuntur, hi obliqui. Frugi, Nauci. Mancipi. F.N.

O. — Vt Sermo. — M.

¶ Excip. Caro. & finita in. do. go. — F.

¶ Sed. Cardo, Margo, Ordo. — M.

IO — Verbalia. vt Lectio. Quibus adduntur. Vnio. Talio. — F.

V, — Vt. Cornu. Gelu — N.

C, — Vt. Lac. — N.

AL, — Vt. Animal. — N.

¶ Excipe. Sal. in plurali. — M.

EL. IL. Vt Mel. Nihil. — N.

¶ Excipitur. Strigil. & Mugil. — M

OLVI Vt Sol. Consul. — M

¶ Excipe. Exul. — M

¶ Vt Nequam. — M. N.

EM. VM. Vt Tantundem, Lorum. — N.

AN — Vt Titan. — M

EN. — Vt Fulmen. — N.

¶ Excip. Lien, Splen, Ren, Hymen. Et cōposita a Cano, vt Fidicen, Tubicē. — M

IN — Vt Delphin. — M

ON — Tertiæ declinationis vt Agon. — M

Sed græca secundæ vt Colon. — N.

AR. — Vt Iubar. — N.

¶ Excipe. Lar, Sotular. — M

Sed Par, cum suis compositis.

ER — Vt Ager. — M

Excipe. Lynter. — F

¶ Et quæ in .ver. aut .ber, finiūt vt Cadauer. Vber. Ver. Suber. Tuber & tertiæ declinatioīs significātia fructum terræ vt Papauer, Piper. — N.

¶ Sed imber cum compositis. — M

IR — Vt Leuir. — M
¶ Excipi. Pyr, Hyr. — N,
OR — Vt Amor. — M
¶ Excipi. Arbor. — F
Et Ador. Cor. Æquor, Marmor. — N.
VR. — Vt Ebur. — N;
¶ Excipi. Furfur. Vultur. Turtur. — M
AS — Vt Bonitas. — F
¶ Excipi. Vas. dis. et græca Elephas. — M
¶ Et Vas. sis. — N,
ES. — Non Crescens in gtõ. vt Fames & cõnia quintæ declinationis. — F
Sed Dies. — M F
¶ Et Meridies. — M
Et quæ crescunt in gtõ tertiæ vt Fomes. — M
¶ Excipi. Compes. Seges. Teges. —
IS — Tã græca q̃ latina. vt Bilis. Phrasis. — F
¶ Excipi. quæ habent. n. ante is. vt Panis. & quæ habent duas consonantes aut vnam duplicem. vt Amnis. Cassis. & Collis. & quæ crescunt in gtõ. — M
OS — Vt Honos. — M
¶ Excipi. Arbos, Cos. Dos. Glos. — F

¶ Et Os ossis. Os oris. Chaos. Argos. Epos. — N,

VS — Secundæ & Quartæ declinationis plerunq; vt Fructus. — M

¶ Excipi. græca vt Crystalus. & latina. Acus. Anus. Colus. Domus. Humus. Manus. Porticus. Tribus. — F

¶ Sed. Vulgus. Pelagus. Virus, — N,
Et Intercus. Vetus.

¶ At in. vs. tertiæ non retinentia. u. in obliquis. vt Decus, Corpus, — N,

¶ Excipi. quæ retinent. u. vt Palus. — F

¶ Sed. Crus. Ius. Rus. Pus. Plus. Thus. — N,

AVS — Vt Laus. — F

Quæ duabus consonantibus fiunt. vt.

¶ Excipi. Mons. Pons. Fons. Dens. Seps. Et Pollisyllaba habentia. p. ante. s. vt Manceps. Hydrops. & quibus partes Assis. significamus. — M

T — Vt Caput. — N,

AX — Latina vt Pax. — F

¶ Sed græca vt Thorax, Limax, — M

EX — Monosyllaba, vt Lex, — F

¶ Excipi. Grex, Rex —— M
At Pollysyllaba, vt Apex. Codex,
Excipi. Forpex. Forsex, illex. Supellex. —— F
IX —— Dissyllaba. vt Calix. Bombix. —— M
¶ Excipi. Ceruix. Perdix. Radix,
Salix, Lodix, Filix, Cornix. —— F
¶ At polyssyllaba. vt Appendix.
Et monossyllaba. Strix. Nix, —— F
OX. VX. Vt Nox. Nux, —— F

¶ De nominib' irregularibus,

SVnt quædam nomina quæ vt cætera non obseruant anologiam vnde Anomala seu irregularia dicuntur. quorum pauca recensemus.

¶ De declinatione imperfecta quoad numerum.

Masculina singularia,

Aer. Æther. Carcer.
Fumus. Fimus. Limus.
Mundus. Muscus. Nemo.
Pontus. Sal, Sol, sopor.
Sonus, vesper.

¶ Masculina pluralia,

Anales, Antes, Cani. Cancelli, Carceres, pro meta, Casses, Cœlites, Fasces, fasti, Fori, Gabij. Inferi, Lares, Penates, Proceres,

¶ Fœminina singularia.

Nomina vitiorum & virtutum, vt Eloquentia Auaritia, Diligentia, & Negligentia, Pax, Amicitia, Fama. Fides, Gloria, Prosapia, Mors.

¶ Neutra singularia

Ador Æuum, Barathrum, Cœnum, Fas, Nefas, Fœnum, Halec, Instar, Lutum, Nil, Nihil, Pus.

¶ Fœminina pluralia.

Ambages, Ædes, Athenæ, Baiæ, Bigæ, Blanditiæ, & Cerimoniæ, Copiæ, Cunæ, Delitiæ, Diuitiæ, & Diræ, Excubiæ, Exuuiæ, Feriæ, Genæ, Insidiæ.

¶ Neutra ¶ Pluralia.

Arma, Castra, Cunabula, Exta, Ilia, Mœnia, Nomina festorum, vt Saturnalia, Bachanalia.

¶ De declinatione imperfecta quo ad gen9.

¶ Masculina in plu. Ne.

Auernus, i — a — orũ

Balteus, i — a — orũ

Didimus, i — a — orũ

Gargarus, i — a — orũ.

Intibus, i — a — orũ

Ismarus, i — a — orũ

Tartarus, i — a — orũ

Fœmi. in plu. Neu.

Carbasus, i — a — orũ

Pascua, æ — a — orũ

Pergamus, i — a — orũ

Supellex, is — a — orum

Neutra in Masculina

Argos. i. — i — orum
Capistrum. i — i — orum
Cælum. i — i — orum
Fœnum. i — i. — orũ.
Frænum. i. — i — orum
Porrum. i — i — orum
Rastrum. i — i — orum

Neutra in Foeminina.

Balneum. i. — æ — arꝝ
Cepe. indecli. — æ — arꝝ
Delitium. i. — æ — arꝝ
Epulum. i. — æ — arũ

Variæ declinationis, nomina.

Acus. i. Acus. us.
Colus. i. Colus. us.
Cornus. i Cornus. us.
Domus. i. Domus. us.
Fasti. orꝝ. Fastꝰ. uũ.
Iugerũ. i Iugera. ũ.

Pluralis numero carentia nomina.

Deorum, hominum. &
Mõtiũ, Siluarꝝ. Fluuiorꝝ. Insularꝝ. Vrbiũ, Elemẽtorꝝ. Metalorꝝ. & significãtia res liq̃das et aridas q̃ ad põdꝰ et mẽsurã referũtur. & numeralia.

Os. oris. Ius. iuris. Æs. eris. Mare. maris, & noïa, quintæ declinationis, præter Dies. diei & Res. rei. Gtõ. Dtõ. & Abltõ. pluralibus defficiunt.

Plura alia noïa vsu tẽpore & multa tãdem lectione repientur, q̃ vt breuitati consulamus, hic omittuntur.

¶ DE PRETERITIS ET SVPINIS, VERBORVM,

¶ Presens.	¶ Præteritum	¶ Supinũ.

¶ Prima coniugatio.

O As. vt Amo.	aui.	atum.
¶ Excipiuntur.		
Poto.	aui.	otum.
Lauo.	aui.	atum.
Iuuo.	iuui.	iutum.
Frico.	ui.	frictum.
Nexo.	ui.	nexum.
Mico.	ui.	caret.
Seco.	ui.	sectum.
Plico.	plicui.	plicitũ.
Plico.	plicaui.	plicatũ.
Neco.	necui.	nectum.
Neco.	necaui.	necatũ.
Do.	Dedi.	datum.
Sto.	steti.	statum.
Crepo, Cubo.	ui.	itum.

¶Presens.	¶Præteritum	¶Supinum
Domo. Sono. Tono. Veto.	ui	itum.

¶De verbis Secundæ coniugationis.

	Presens	Præteritum	Supinum
EO	Vt Habeo.	ui	itum.
	Excipiuntur.		
	Sorbeo.	sorpsi	sorptū.
	Doceo. Misceo. Teneo. Tondeo. Torreo.	ui	doctū. mixtū. tentum. censū. tostum.
	Cieo.	ciui	citum.
	Vt Moueo.	vi	tum.
	Mulceo. Suadeo. Rideo. Tergeo. Hereo. Maneo.	si	sum
	Algeo. Ardeo. Fulgeo. Turgeo. Vrgeo.	si	carent.
	Torqueo.	torsi,	tortum. torsum.

Præsens.	Præteritū.	Supinū.
Mulgeo.	mulsi. mulxi.	mulsū.
Indulgeo.	indulsi.	indultū. indulsū.
Coniueo. Luceo. Frigeo.	xi.	carent.
Augeo.	xi.	auctū.
Lugeo.	luxi.	luctū.
Video. Sedeo. Prādeo.	di.	sum.
Strideo.	stridi.	caret.
Mordeo.	momordi.	sum.
Spondeo.	spopōdi.	sum.
Tondeo.	totondi.	sum.
Pendeo.	pependi.	caret.
Fleo. Neo. & composita a Leo. vel Pleo.	eui.	etum.

De verbis tertiæ Coniugationis.

CIO Vt Aspicio.	exi.	ectum.

Excipiuntur.

Elicio.	elicui.	elicitū.

	Presens.	Preteritū.	Supinū.
CIO	Facio.	feci.	factū.
	Iacio.	ieci.	iactū.
		di.	sum.
GIO	Vt Fugio.	fugi.	fugitū.
IO	Vt Meio.	minxi.	mictū.
	Hæc solum habet.		
PIO	Capio.	cœpi.	captū.
	Cœpio.	cœpi.	cęptū.
	Cupio.	cupiui.	cupitū.
	Rapio.	rapui.	raptū.
	Sapio	sapui. / sapiui.	caret.
RIO	Pario.	peperi.	partū.
TIO	Quatio.	quasi.	quassū.
V	Ante. o. diuisas. vt Tribuo.	ui.	utum.
	Tinguo. Viuo. Coquo. Struo.	xi.	ctum.
	Linguo.	xi.	caret.
	Fluo.	fluxi	fluxū.
	Pluo.	Plui.	caret.

	¶ Presens.	¶ Præteritũ.	¶ Supinũ.
	Soluo.	Solui.	ſolutũ.
	Voluo	volui.	volutũ.
	Caluo.	calui.	caret.
	Ruo	rui.	ruitum.
BO	vt Bibo.	bi.	bitum.
	Excipiuntur.		
	Nubo.	nupſi	nuptũ.
	Scribo.	ſcripſi.	ſcriptũ.
		ui. diuiſas.	bitum.

vt recumbo. ſed .m. in præteritis & ſupinis amittit.

CO	vt Aſſueſco.	ui.	itum.
	Poſco.	popoſci.	caret.
	Diſco.	didiſci.	caret.
	Compeſco.	cõpeſcui.	caret.
	Diſpeſco.	diſpeſcui.	caret.
	Gliſco. & inchoa.	caret.	carent.
	Vt Vinco.	ici.	ictum.
	Dico.	dixi	dictum.
	Duco.	duxi.	ductum.
	Parco.	peperci.	parcitũ.
		parſi.	parſum.
DO	vt Aſcendo.	di.	ſum.

Presens.	Præteritum.	Supinū.
Excipiuntur.		
Claudo. Diuido. Plaudo. Ludo. Vado. Cudo. Cedo. Lędo. Rado. Rado. Trudo.	si.	sum.
Tundo.	tutudi.	tunsū. tussū.
Cędo.	cæcidi	cæsum.
Tendo.	tetendi.	tentum tensum.
Pedo.	pepedi.	caret.
Composita à. do.	di. geminant.	itum.
Vt Vendo.	vēdidi.	vēditū.
Edo.	caret.	estum. esum.
Pando.	pandi.	passum
Findo.	fidi.	fissum.
Fundo.	fudi.	fusum
Scindo	scidi.	scisum.

Præsens.		Præteritũ.	Supinũ.
GO	Vt iungo.	xi.	ctum.
	Pingo. Fringo. Ringo. Stringo.	ponunt. n. in supino.	
	Spargo, Mergo, Tergo.	si.	sum.
	Lego.	legi.	lectum.
	Ago.	egi.	actum.
	Frango.	fregi.	fractũ.
	Tango.	tetigi.	tactũ.
	Pungo.	punxi. pupugi.	punctũ.
	Pango.	pexi. pepegi. panxi.	pactũ.
	Fingo.	fixi.	fixum.
HO	Trabo.	xi.	ctum.
LO	vt volo.	lui.	litum.
	Excipiuntur.		
	Colo. Consulo. occulo.	lui.	ultum.
	Excello.	exculi. excellui	excelsũ.
	Percello.	perculi perculsi	perculsũ.

c.j.

22

Preſens	Præteritũ.	Supinũ.
Fallo.	fefelli.	falſum.
Pello.	pepuli.	pulſum.
Tollo.	tetuli.	latum.
Sallo.	ſalli.	ſalitũ. ſalſum.
Pſallo.	pſalli.	caret.
MO Vt Gemo.	mui.	itum.
Excipiuntur.		
Emo.	emi.	emptũ.
premo.	preſſi.	preſſum.
Como, Demo. Sumo, Promo.	pſi.	ptum.
NO Finita hæc ſunt.		
Pono.	poſui.	poſitum.
Gigno.	genui	genitũ.
Cano.	cecini.	cantum.
temno.	tempſi.	temptũ.
Sino.	ſiui.	ſitum.
Cerno.	creui.	cretum.
Sperno.	ſpreui.	ſpretũ.
Sterno.	ſtraui.	ſtratũ.

Presens.	Præteritũ	Supinũ.
Lino.	lini. liui. leui.	litum.
PO Vt Carpo.	psi.	ptum.
Strepo.	strepui.	strepitũ.
Rumpo.	rupi.	ruptum.
RO Verro.	versi. verri.	versum.
Gero.	gessi.	gestum.
Queɽo.	quæsiui.	quæsitũ.
Sero.	siui.	satum.
Tero.	triui.	tritum.
Curro.	cucurri.	cursum.
Vro.	ussi.	ustum.
SO Vt Lacesso.	siui.	situm.
Excipiuntur.		
Pinso.	pinsui.	pistum.
Capesso. Facesso. Viso.	si.	capessitũ. facessitũ. caret.

	¶ Preſens	¶ Præteritũ.	¶ Supinũ.
TO	Plecto. Flecto.	xi.	xum,
	Necto.	nexui. nexi.	xum.
	Pecto.	pexi. pexui. pectiui.	pexum.
	Mitto.	miſi.	miſſum.
	Verto.	verti.	verſum.
	Meto.	metui.	meſſum.
	Sterto.	Stertui.	caret.
	Peto.	petiui.	petitum.
	Siſto.	ſteti. ſtiti.	ſtatum.
XO	Nexo. Texo.	ui.	nexum. textum.

¶ De verbis quartæ coniugationis.

IO	Vt Audio. Nutrio.	iui.	itum.
	Excipiuntur.		
	Sancio. Vincio.	xi.	ctum.
	Salio.	ſalui.	ſaltum.

Presens.	Præteritũ.	Supinũ.
Amicio.	amicui.	amictũ.
Sepio.	sepsi.	septũ.
Haurio.	hausi.	haustũ.

Et horum omnium præterita etiam faciunt in ivi.

Fulcio. Farcio. Sarcio.	si.	tum.
Sensio.	sensi.	sensũ.
Venio.	veni.	ventũ.
Composita a Pario.	ui.	ertum.
Comperio. Reperio	eri	ertum.

DEPONENTIVM, & communium verborũ Supina fiunt ex proportione vocis actiuæ vt Lætor. lætaris. Læto. lætas. lætaui. lætatũ.

Pauca tñ sunt quæ aliter exeunt.

Amplector. ãplecteris.		exũ.	Fateor.	eris.	fassũ.
Adipiscor.	eris.	adeptũ.	Fruor	eris.	frutũ. itũ.
Cõminiscor.	eris.	cõmẽtũ.	Gradior.	eris.	gressũ.
Cõplector.	eris.	cõplexũ.	Labor	eris.	lapsum.
Defeciscor.	eris.	defectũ.	Loquor.	eris.	locutũ.
Expgiscor	eris.	exprectũ.	Misereor.	eris.	mistũ.
Experior.	iris.	exptũ.	Metior.	iris.	mensũ.

Morior. eris. mort⁹. moritur⁹.
Nanciscor.—eris.—nactū.
Nascor. eris. nat⁹. nascitur⁹.
Obliuiscor.—eris.—oblitum.
Nitor.—eris.—nisum. nixū.
Ordior.—iris.—orsū. orditū.
Orior.—eris.—orsus. oritur⁹.
Patior.—eris.——passū.
Proficiscor.—eris.—profectū.
Paciscor.—eris.—pactum.
Queror.—eris.—questum.
Reor.——eris.——ratum.
Sequor.—eris.—sequutū.
Tueor.——eris. tutū. tuitū.
tuor.——eris. tutū. tuitū.
Vlciscor. eris.——ultum.
Vtor.——eris.——usum.

Verba actiua supinis Carentia.

Arceo.—es.—arcui.
Ambigo. is.—ābegi.
Ango.——is.——anxi.
Cerno.——is.——creui.
Luo.—is.————lui.
Linquo.——is.——liqui.
Lambo.——is.——labi.
Metuo.——is.——metui.
Respuo.——is.——respui.
Scabo.——is.——scabi.
Scando.——is.——scandi
Timeo.——es.——timui.
Tollo.——is.——tetuli.

Neutra. sup. carentia.

Estuo.—as.—aui.
Cōquinisco. is. cōq̄xi.
Dego.——is.——degi.
Obedio.——is.——obediui.
Rudo.——is.——rudi.
Sido.——is.——sidi.
Satago.——is.——sategi
Et verba secundæ coniugationis. mittentia præteritum in. ui. syllabas, preter hæc sex verba.
Doleo.—ui.——dolitum
Noceo.—ui.——nocitum.

Placeo—placui.placitũ. Soleo—solui.—solitũ.
Pateo—patui—passũ. Valeo—valui—valitũ.

Deponentia Supinis carẽtia.

Reminiscor. Vescor. Operior. Medeor.
Liceor—eris. Liquor—eris.

Carent etiam supinis. verba præteritis carẽtia.

¶ Vt Aio—is. Furio—is. Ferio—is.

¶ De octo partibus orationis,

GRAMMATICA est recte loquendi & recte scribendi ratio quæ ex quatuor partibus constat.

Ex Litera—Syllaba.
Ex Dictione—Oratione.

Litera. est minima pars orationis, & sunt hæc. Viginti duæ.

A b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. z. y. Ex his. a. e. i. o. v. vocales dicuntur, cæteræ vero cõsonãtes,

Quæ in mutas & Semiuocales diuiduntur.

Mutæ sunt nouẽ. ss.

B. c. d. f. g. k. p. q. t.

Semiuocales vero sunt septem. l. m. n. r. s. x. 3.

Ex his.

Quatuor sunt liquidæ. l. r. semper. m. n. aliquando.
Ex quinqꝫ vocalibus quatuor diphthongi componũtur.

æ. œ. au. eu.

Vt Æneas. Cœna. Audio. Euge.

Syllaba ex literis componitur, & est vox literalis.

Dictio ex syllabis coaceruatur, & est minima pars orationis constructæ.

Oratio est ordinatio dictionum, congruam sententiam perfectamqꝫ demonstrans. & octo habet partes.

Nomen. Pronomen. Verbum. Participium	hæc sunt declinabiles.	Præpositio. Aduerbiũ. Interiectio. Coniũctio.	hæ indeclinabiles.

De nomine.

Nomen ē pars orationis declinabilis, quæ corpus aut rem, & non actionem significat.

Et ē duplex. — Substantiuum / Adiectiuum. — vt — homo. / bonus.

¶ Nomini. octo accidūt.
- 1 qualitas. — 2 Cōparatio.
- 3 genus. — 4 Numerus.
- 5 figura — 6 species.
- 7 Casus. — 8 Declinatio.

¶ 1 Qualitas ē duplex.
- Propria. } vt { Cæsar. — Roma.
- Appellatiua } vt { Hō. — Ciuitas.

¶ 2 Cōparationis grad⁹ sūt tres.
- Positiuus. — prudens.
- Cōparatiu⁹. — vt — prudentior.
- Suplatiuus. — prudētissim⁹.

¶ 3 Genera nominū. sūt septē.
- Masculinū.
- Fœmininū.
- Neutrum
- Cōmune.
- Omne.
- Promiscū. } Incertū.

¶ 4 Numeri sūt duo.
- Singularis. — vt — Rex.
- Pluralis. — vt — Reges.

¶ 5 Figuræ sūt tres.
- Simplex. — Magnus.
- Cōposita — vt — Magnanim⁹.
- Decōposita — Magnanimitas.

¶ 6 Species ē duplex.
- Primitiua. — vt — Mons.
- Deriuatiua. — vt — Mōtanus.

¶ 7 Casus sunt sex. { Ntūs. Gtūs. Dtūs. Acctus. Vtūs. Abltūs. } recti { Nt⁹. Vt⁹. } obliq { Gt⁹. Dtūs. Acct⁹. Ablt⁹. }

¶ 8 Declinationes sunt quinq₃. { Prima. Secūda. Tertia. Quarta. Quinta. } q̃ habet { æ. i. is. us. ei. } in Gtō.

¶ De Pronomine.

Pronomen est quod loco proprij nōis ponitur & certam significat personam.

Pronomen est duplex.
- Primitiuū. — vt { Ego. — Tu. Sui. — ille. Ipse. — iste. Hic. — is. }
- Deriuatiuū. — vt { Meus. — Tuus. Suus. — Noster. Vester. — Nostras. vestras. — . }

Insuper ꝑ nomina.
- Aliqua sunt — Demonstratiua
- Alia — Relatiua
- Et nōnulla — Relatiua & demōstr̃iua.

Demõstratiua.
- Ego — tu. Relatiua. — Sui. — Su⁹.
- Me⁹ — tu⁹ Relatiua — ille. — ipse.
- Nr̃. — vr̃ Et demõs- — iste. — hic.
- Nrãs. — vrãs. tratiua. — is.

¶ Pronomini septẽ accidũt.
- 1 Species. — 2 Genus.
- 3 Numerus. — 4 Figura.
- 5 Persona. — 6 Casus.
- 7 Declinatio. —

¶ 1 Species ẽ duplex
- Primitiua: Ego. Hic. Tu. ille. Sui. iste. Ipẽ. is.
- Deriuatiua: Me⁹ tu⁹ Su⁹ nr̃. vr̃. nrãs. vestras.

¶ 2 Genera sũt Quatuor.
- Masculinum. Fœmininum. Neutrum. — vt — ille. illa illud.
- Omne. — Ego. tu. su⁹ nrãs. vrãs.

¶ 3 Numer⁹ ¶ 6 Et casus. sũt hic sicut in nomine.

4 Figura ẽ Duplex.
- Simplex — vt — Ego.
- Cõposita — vt — Egomet.

¶ 5 Personæ sunt tres.
- Prima. Secũda. — vt — Ego. Nos. Tu vos. — cũ suis. obliq̃s.
- Tertia. — Omnia pronoĩa p̃ter hæc.

Declinationes sunt quatuor. { Prima, Secūda, Tertia., Quarta. } quæ habet { i., ius., i.æ., tis. } in gtō.

De Verbo.

Verbū ē pars orōnis cū tēpore & psona sine casu aut agere aliquid, aut pati, aut neutrū significans.

¶ Verbo septē accidunt.
- 1 Qualitas. — 2 Coniugatio.
- 3 Genus. — 4 Numerus.
- 5 Figura — 6 Tēpus. — 7 Persona.

¶ 1 Qualitas diuiditur in — Modum. / Formam.

Modi sunt Quinqꝫ.
- Indicatiuus.
- Imperatiuus.
- Optatiuus.
- Subiuntiuus.
- Infinitiuus.

vt. Amo. Ama. Amarē. Amem. Amare.

Formæ sūt Quatuor.
- Perfecta.
- Meditatiua.
- Frequētatiua.
- Inchoatiua.

vt. Lego. lecturio. lectito. Calesco.

¶ 2 Coniugationes sunt quatuor.
- Prima.
- Secūda.
- Tertia.
- Quarta.

q̄ habet: a. lōgā. e. lōgā. e. breuē. i. lōgā. — ante. re. in infinitiuo.

¶ 3 Genera vbor. Personaliuꝫ sunt quinqꝫ.
- Actiuū.
- Neutrū.
- Passiuū.
- Deponēs.

quia dēsinit in: o. & pt accipere — r. / o. & nō pt accipe — r. / r. & pt dimittere — r. / r. & nō pt dimittere r.

- Cōmune — qr desinit. in. r. & habet vtrāqꝫ significationē actiuā & passiuam.

¶ 4 Numeri duo sũt.
- Singularis. vt lego.
- Pluralis. vt legim⁹.

¶ 5 Figuræ sunt tres.
- Sĩplex — cupio.
- Cõposita — vt cõcupio.
- Decõposita — cõcupisco.

¶ 6 Tẽpora v̄bor̄ sunt quinq;.
- Presens. vt lego.
- Præteritũ impfectũ. legebam.
- Præteritũ perfectũ. legi.
- Præteritũ plusq̃pfectũ. legerã.
- Futurum. legam.

¶ 7 Personæ verbor̄ sunt tres.
- Prima. vt lego.
- Secũda. legis.
- Tertia. legit.

¶ De Participio.

Participiũ ẽ quod capit partem a nomine & partem a verbo, partem ab vtroq;.

Capit
- à Nomine — Genera & casus.
- à verbo — Tempora & significatiões.
- ab vtroq; — Numerũ & figuram.

¶ Sex accidũt Participio.
- 1 Genus — 2 Casus.
- 3 Temp⁹ — 4 Significatio.
- 5 Numer⁹ — 6 Figura.

1 Genera sũt quinque.
Masculinum.
Fœmininum.
Neutrum.
Cõmune.
Omne.
vt
Amatus.
Amata.
Amatum.
Amãtem.
Amans.
2 Casus. et
5 Numeros
Totidem habet vt
Nomina.
3 Tempora sunt tres.
Presens.
ans.
ens.
Præteritũ.
tus.
sus.
xus
Futurum.
rus.
dus.
4 Significatiões sunt quinq;.
Actiuales
Passiuales.
Neutrales.
Deponẽtalis
Cõmunis.
quia venit a vbo
Actiui
Passiui
Neutri
generis.
Deponẽtalis
Cõmunis.
6 Figura ẽ duplex
Simplex
Decõposita
vt
legens, Docẽs.
Negligẽs, a neglligo.

De Præpositione.

Præpositio est quæ præponitur alijs partibus in oratione.

Præpositioni ·1· vnum accidit. — scilicet. Casus, & sunt duo — Acctus. / Abltūs.

Hæ Accto seruiūt

1· Ad	6 Citra	·11· Extra.	·16 Ob.	21 Secūdū	26 Supra.
·2 Apud.	·7 Circa.	12 Inter.	·17 Pone	·22 Post.	27 Circiter.
·3 Ante.	·8 Circū.	13 Intra.	·18 Per	23 Trans.	28 Vsqꝫ.
·4 Aduersū.	·9 Cōtra.	14 infra.	19 Prope.	24 Vltra.	29 Secus.
·5 Cis.	·10 Erga.	·15 Iusta.	·20 Propter.	25 Præter.	30 Penes.

Hæ. Ablto seruiūt.

·1· A.	·4 Cum.	7 De.	10 Pro.	13 Sine.
2 Ab.	·5 Coram.	8 e.	11 Præ.	14 Absqꝫ.
·3 Abs.	·6 Clam.	9 ex.	12 Palam.	15 Tenus.

Hæ Acto vel Ablto seruiūt.

·1· In. ·2· Sub. ·3· Super ·4· Subter.

¶ De Aduerbio.

Aduerbium est pars orationis quæ adiecta verbo, significationem eius aut complet, aut mutat, aut minuit.

¶ Tria accidunt Aduerbio. 1. Significatio. 2. Comparatio. 3. Figura.

¶ Significationes sunt permultæ.

¶.

Temporis.——Hic, ibi, illic, intro, Foras.
Loci.——Hodie, heri, nunc, nuper, Cras.
Numeri,——Semel, bis, ter, quater.
Negandi,——Haud, non, neq̃.
Affirmandi.——Etiam, quin, ni, certe.
Demostrādi.——En, ecce.
Optandi,——Vtinam, o, si.
Hortandi.——Ca, age.
Ordinis.——Deinde, deinceps.
Interrogādi.——Cur, quare, quāobrē.
Similitudinis.——Quasi, seu, tanq̃, sic, velut.
Qualitatis.——Docte, pulchre, bene, male.
Quantitatis.——Multū, parum, minime, valde.
Dubitandi.——Forsan, forsitan, fortassis.

Personalis. — Mecum, Tecum, Secum, vobiscū.
Vocandi. — O.
Respondēdi. — Heus,
Separandi. — Seorsum, retrorsum.
Iurandi. — Edepol, Castor, medius fidius.
Eligendi. — Potius, imo.
Congregādi. — Simul, vna, pariter.
Prohibendi. — Ne.
Euentus. — Forte, Fortuitu.
Comparandi. — Maius, minus, minime.

Cōparationis gradus sūt tres.			
	Positiu⁹.	vt	Docte, prudēter.
	Cōparatiu⁹.		Docti⁹, prudentius.
	Suplatiu⁹.		Doctissime, prudētiss.

Figuræ sūt tres.			
	Simplex.	vt	Docte
	Cōposita		indocte.
	Decōposita.		misericorditer.

De interiectione.

Interiectio est quæ significat mentis affectus, voce incognita.

Significationes		vt
	Lætitiæ	Euax.
	Doloris	heu, hei, ah.
	Admiratiōis	Pape.
	Metus,	At, at.

¶ De Coniunctione.

Coniunctio est quæ coniungit & ordinat cæteras partes in oratione.

¶ Tria accidunt Coniunctioni. — 1 Potestas. 2 Figura. 3 Ordo.

¶ 1 Potestates sunt quinque, — Copulatiua. Disiunctiua Expletiua. Causalis. Rationalis.

Copulatiua. — etque. atque. ac.
Disiunctiua. — aut. ve. vel.
Expletiua. — vt quidē, equidē, porro. videlicet.
Causalis. — si, quatenus, nā, nāque, ni, nisi, ne.
Rationalis. — ergo, ideo, igitur, idcirco.

¶ 2 Figuræ sūt duæ — Sīplex. Cōposita. vt nā. nāque.

3 Ordines sunt tres. — Præpositiu[us]. Subiunctiu[us]. Cōmunis.

De constructione octo partium orationis.

[C]onstructio est congrua partiũ cõnexio.

De Nomine.

[A]diectiuum & substantiuum conueniunt in Genere, numero & casu, vt.

Amicus certus, in re incerta cernitur,

[R]elatiuum & antecedens, conueniunt in Genere, Numero & Persona, vt.

Vrbem q[illegible] [illegible]mã Mœlibæ putaui. huic nostræ s[illegible]

[D]uo nomina substantiua ad idem pertinẽtia sine coniunctione media, ponuntur in eodẽ casu, vt.

Tagus, Fluuius [illegible]

[D]uo nomina substantiua ad diuersa pertinentia, vnum eorũ debet esse gtĩ casus, vt.

Iustitia regentis est vtilior subditis, quã fertilitas temporis.

[S]ubstantiuum cũ substãtiuo gtõ, iũgitur. vt.

Crescit amor numi, quantũ ipsa pecunia crescit.

Interrogatiuum & responsiuũ conueniunt in casu. vt.

¶ Cuius est hic liber, Dñæ Infantis.

Adiectiuum significans cõmodum vel dãnum exigit post se Datiuum. vt.

¶ O fortuna viris inuida fortibus.

Comparatiui adciscunt Ablatiuos. vt.

¶ Vili⁹ argẽtũ ẽ auro, virtutibus Aurum.

Superlatiua adciscunt Genitiuos pluralis. vel collectiui nominis. vt.